

P I C O ' S

B E G I N N E N M E T D E J U I S T E V R A A G

Inleiding op een nieuwe artikelenreeks

S. COENEN, A. VAN DEN BRUEL

In dit nummer van Huisarts Nu starten we met een veelbelovende nieuwe reeks. In tien artikels worden alledaagse en minder alledaagse vragen beantwoord die huisartsen zich stellen bij de zorg voor hun patiënten. De auteurs, medewerkers van het Centrum voor Evidence-based Medicine (CEBAM), formuleren een onderbouwd antwoord op vragen als: "Baat een antibioticum voor otitis media bij een kind jonger dan twee jaar?" of "Geven cox-2-inhibitoren minder kans op ernstige gastro-intestinale bijwerkingen in vergelijking met klassieke NSAID's bij bejaarde patiënten met coxartrose en een maag-ulcus in de voorgeschiedenis?" Wat meer is, de auteurs benutten deze reeks meteen ook om de gehanteerde methode stap voor stap uiteen te zetten.

Deze methode vertrekt vanuit het omzetten van een klinisch probleem uit de praktijk of een relevante vraag voor de alledaagse huisartsenpraktijk in een beantwoordbare vraag of PICO^{1,2}. PICO is het acroniem voor 'Patient', 'Intervention', 'Comparison' en 'Outcome'. Precies deze vier elementen zijn nodig om in de literatuur een antwoord te vinden. Dat deze methode antwoorden zoekt op basis van een literatuurzoektocht, betekent echter niet dat hiervoor telkens een volledig systematisch literatuuroverzicht nodig is. Deze reeks is bedoeld als initiatie voor huisartsen die zelf op een snelle en efficiënte manier een onderbouwd antwoord willen vinden op de talloze vragen die voortkomen uit hun dagelijks werk.

Daar waar het eerste artikel (zie blz. 331) toelicht hoe een PICO-vraag wordt geformuleerd, zullen in de volgende artikels didactische stukken aan bod komen over:

- het omzetten van de PICO-vraag naar Engelstalige zoektermen,
- de verschillende databanken en zoekmachines,
- de soorten 'evidence' of bewijskracht,
- de toetsing op methodologische kwaliteit van interventieonderzoek, van diagnostisch onderzoek en van prognostisch onderzoek,
- de toepassing van de gevonden bewijskracht in de praktijk,
- wat moet er gebeuren na een vruchteloze zoektocht?
- hoe kan men de gevonden bewijskracht bijhouden en actualiseren?

De eventuele hindernissen worden dus niet uit de weg gegaan, integendeel, de auteurs proberen te wijzen op mogelijke problemen of valkuilen en reiken een aantal oplossingen aan. De casussen voor deze reeks zijn deels gekozen in functie van de relevantie voor de huisarts en deels in functie van het te bespreken deel van de methode. Beschouw ze als een soort 'lokaas' om de methode aan de man of vrouw, c.q. de huisarts, te brengen.

B r u i k b a r e a n t w o o r d e n

Elke PICO mag beschouwd worden als een volwaardige wetenschappelijke bijdrage die volgens een welbepaalde structuur een onderbouwd antwoord formuleert op een klinische vraag³. Zo wordt elke PICO ingeleid door een casus of situatie en de vraag die daaruit voortkomt. Na een didactisch stuk wordt deze vraag vertaald naar de *PICO-vraag*. De auteurs geven in deze vraag duidelijk aan of het om een vraag gaat in verband met diagnose, etiologie, prognose, therapie of preventie. Dit bepaalt immers wat we verstaan onder 'intervention', 'comparison' en 'outcome'. Bij diagnostische vragen wordt voor de accuraatheid (sensitiviteit en specificiteit) een test met een alternatieve test vergeleken (bijvoorbeeld een aanvaardbare referentietest). Bij etiologie of prognose wordt de aanwezigheid van een etiologische of prognostische factor vergeleken met de afwezigheid ervan. En bij therapeutisch onderzoek wordt een behandeling vergeleken met een alternatieve behandeling (mogelijk een placebo of 'usual care'). Vervolgens beschrijft men de *zoekactie* aan de hand van de geraadpleegde bronnen, de gebruikte zoekstrategie (zoektermen en hun combinatie), de opbrengst van de literatuurzoektocht en de criteria om literatuur al dan niet in aanmerking te nemen. Ten slotte worden de resultaten van de in aanmerking genomen artikels op een rijtje gezet en vertaald in een onderbouwd antwoord op de vraag die de aanleiding was voor de PICO. Om vanaf de eerste PICO meteen mee te zijn met de specifieke structuur, geven we nu reeds een overzicht van de bronnen die de auteurs geselecteerd hebben omwille van hun relevantie voor de huisarts, betrouwbaarheid en beschikbaarheid (zie *kader*). Ze worden weergegeven in de volgorde waarin ze voor elke PICO worden geraadpleegd.

Geraadpleegde bronnen voor een antwoord op PICO's*	
Syntheseonderzoek	
Richtlijnen • Aanbevelingen voor goede medische praktijkvoering van de Wetenschappelijke Vereniging van Vlaamse Huisartsen • Standaarden van het Nederlands Huisartsengenootschap (NHG) • Richtlijnen van het Scottish Intercollegiate Guidelines Network (SIGN) • Richtlijnen van National Guideline Clearinghouse (NGC) Kritische besprekingen van onderzoek • Minerva • Clinical Evidence van de BMJ Publishing Group • Journal Club van de American College of Physicians (ACP) Systematische reviews Systematische reviews van de Cochrane Collaboration in de Cochrane Library. Deze bevat onder andere: • Cochrane Database of Systematic Reviews • Database of Abstracts of Reviews of Effectiveness (DARE)	• www.wvvh.be/downloads.html • www.artsennet.nl/nhg/index.asp?s=1487 • www.sign.ac.uk/guidelines/index.html • www.guideline.gov • www.minerva-ebm.be • www.clinicalevidence.com • www.acpj.org/?hp • www.cochrane.org • http://agatha.york.ac.uk
Origineel Onderzoek	
Medline van de National Library of Medicine	www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/
Zoekmachines	
• SumSearch van de universiteit van Texas: zoekt in Medline, de DARE-database van de Cochrane Library en in National Guideline Clearinghouse • TRIP Database: zoekt in 26 databases waaronder ook de Cochrane Database of Systematic Reviews en National Guideline Clearinghouse	• SUMSearch.uthscsa.edu/searchform4htm • www.tripdatabase.com

* De WVVH-website verleent u via de knop Literatuur toegang tot bijna alle hier vermelde links en meer (met uitzondering van de SIGN-richtlijnen, ACP Journal Club en SumSearch).

Via deze trapsgewijze strategie, ook wel watervalmethode genoemd, kan men snel en efficiënt zoeken. Vindt men reeds een antwoord in richtlijnen (guidelines), dan heeft men de individuele onderzoeksartikels in principe niet meer nodig.

K r i t i s c h b l i j v e n l e z e n

Als kritisch lezer van deze bijdragen kan men zich ter beoordeling van PICO's afvragen of het onderwerp relevant is, of de vragen duidelijk geformuleerd en correct vertaald worden in een PICO-vraag en of een klinisch relevante uitkomstmaat gekozen is. Men kan zich ook de vraag stellen of de zoekactie en de opbrengst beschreven worden, of de resultaten vertaald worden naar een concreet antwoord op de vragen, of de besluitvorming duidelijk is en of aangegeven wordt in welke mate ze onderbouwd is ⁴.

De opbrengst van de PICO's, net zoals de andere bijdragen in Huisarts Nu, ondersteunen ontegensprekelijk de praktijkvoering. Met deze reeks hoopt de redactie samen met

de auteurs dat huisartsen met deze methode zelf aan de slag gaan. We kijken alleszins uit naar huisartsen die het antwoord op hun vraag willen delen met hun collega's.

AUTEURS

S. Coenen is arts en postdoctoraal onderzoeker van het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek Vlaanderen aan het Centrum voor Huisartsgeneeskunde van de Universiteit van Antwerpen en tevens redactielid van Huisarts Nu;

A. Van den Bruel is als huisarts verbonden aan het Centrum voor Evidence-based Medicine (CEBAM).

L i t e r a t u u r

- 1 Armstrong E. The well-built clinical question: the key to finding the best evidence efficiently. *Wisconsin Med J* 1999;48:350-5.
- 2 Offringa M, Assendelft WJJ, Scholten RJPM. Inleiding in Evidence-based Medicine: klinisch handelen gebaseerd op bewijsmateriaal. Houten/Diegem: Bohn Stafleu Van Loghum, 2000:11-7.
- 3 Richtlijnen voor auteurs. Berchem: WVVH, 2003:16.
- 4 Van Royen P. Niveaus van bewijskracht: levels of evidence. *Huisarts Nu* 2002;31:54-7.